

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2020/5287-2
Saksbehandler: Ann Evy Duun
Dato: 27.05.2020

Likeverdig behandling av lag og foreninger i Namsos kommune

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Utvalg for plan	10.06.2020	
Utvalg for folk	11.06.2020	4/20
Namsos formannskap	16.06.2020	

Kommunedirektørens innstilling

Saken legges fram som drøftingssak.

Aktuelle problemstillinger til drøfting:

- Vil en likeverdig behandling av lag og foreninger tilsi at alt gjøres likt for hele kommunen -eller kan man se for seg ulike løsninger i de ulike delene av kommunen, for eksempel knyttet til halleie?
- Hvilke prinsipper bør legges til grunn for eierskap til anlegg/lokaler? Hvilke anlegg og lokaler bør kommunen eie?
- Hvilke tilskuddsordninger bør kommunen ha til idrett- og kulturfeltet, og hvordan bør forholdet mellom driftsmidler og aktivitetsmidler være?

Dokumenter i saken

Type	Dato	Tittel	Adressat
S	27.05.2020	Likeverdig behandling av lag og foreninger i Namsos kommune	
X	29.05.2020	Avtaler Fosnes	
X	29.05.2020	Avtaler Namdalseid	
X	29.05.2020	Avtaler Namsos (inkl. nye Namsos)	

Vedlegg

- 1 Oversikt over støtte og avtaler mellom Namsos kommune og lag/foreninger kjent pr. 29.05.2020
- 2 Oversikt anleggstyper i nye Namsos fordelt på beliggenhet pr 29.05.2020
- 3 Kommunalt eide anlegg - fra anleggsregisteret pr. 29.05.2020
- 4 Lagseide anlegg sortert etter eier - fra anleggsregisteret pr 29.05.2020
- 5 Lagseide anlegg sortert etter anleggskategori - fra anleggsregisteret pr. 29.05.2020
- 6 Leiesatser kommunale anlegg

Saksopplysninger

Viktige kjennetegn for kulturen og frivilligheten i Namsos er dugnadsånd, mangfold og den store bredde i deltakelse. Av kulturelle aktiviteter i den nye kommunen nevnes korps, kor, revy og teater, kulturskole, større profesjonelle oppsetninger og konserter rundt omkring i kommunen gjennom hele året. Et allsidig og bredt idretts- og friluftsliv er også en viktig del av kulturen i kommunen.

(Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2032, s. 5)

Namsos kommune har som mål å videreutvikle det frivillige og profesjonelle kulturlivet og stimulere frivilligheten i lag og organisasjoner. I sammenslåingsprosessen har det vært gjennomført dialog med kulturliv/frivillighet. Det har kommet flere innspill om at lag og foreninger er spent på rammene for sin aktivitet i den nye kommunen. Dette skyldes delvis at det har vært ulike samarbeid og ordninger i de tre sammenslåingskommunene (og i Lund krets). Det skyldes også at lag og foreninger i "gamle Namsos" har gitt tilbakemeldinger om at kommunen burde hatt en tydeligere overordnet strategi i sitt samarbeid med frivilligheten, og i mangel på dette har flere opplevd en lite likeverdig behandling.

For å kunne stimulere frivilligheten i lag og organisasjoner vil det være avgjørende at kommunen angir noen rammer og prioriteringer. Disse vil legges fram for politisk behandling i plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv (oktober/november 2020) og videre i temaplaner for kultur og frivillighet (2021/2022). Det vil også legges fram politiske saker i løpet av høsten 2020 som angir retning fram mot arbeidet med

temaplaner, blant annet i sak om harmonisering av kulturmidler og gjennom arbeidet med budsjett og økonomiplan.

For å kunne ivareta de politiske signalene på en best mulig måte, legges det i denne saken opp til å presentere nåsituasjonen som grunnlag for en politisk drøfting av ulike problemstillinger. Administrasjonen vil ta med seg innspillene i drøftingene i det videre arbeidet.

Namsos kommune har mange aktive lag og foreninger, og det er stor variasjon blant disse – dette gjelder både størrelse, aktivitet, utstyrsbehov med mer. Disse ulike forutsetningene medfører også et behov for å tilpasse samarbeid til de ulike forutsetningene lagene har. Dette betyr også at kommunen, for å sikre likeverdig behandling, nødvendigvis må gi noe ulik behandling for at alle skal få like muligheter. Administrasjonen mener åpenhet og dialog om dette er avgjørende for å kunne ha et godt og forutsigbart samarbeid med frivillige lag og foreninger.

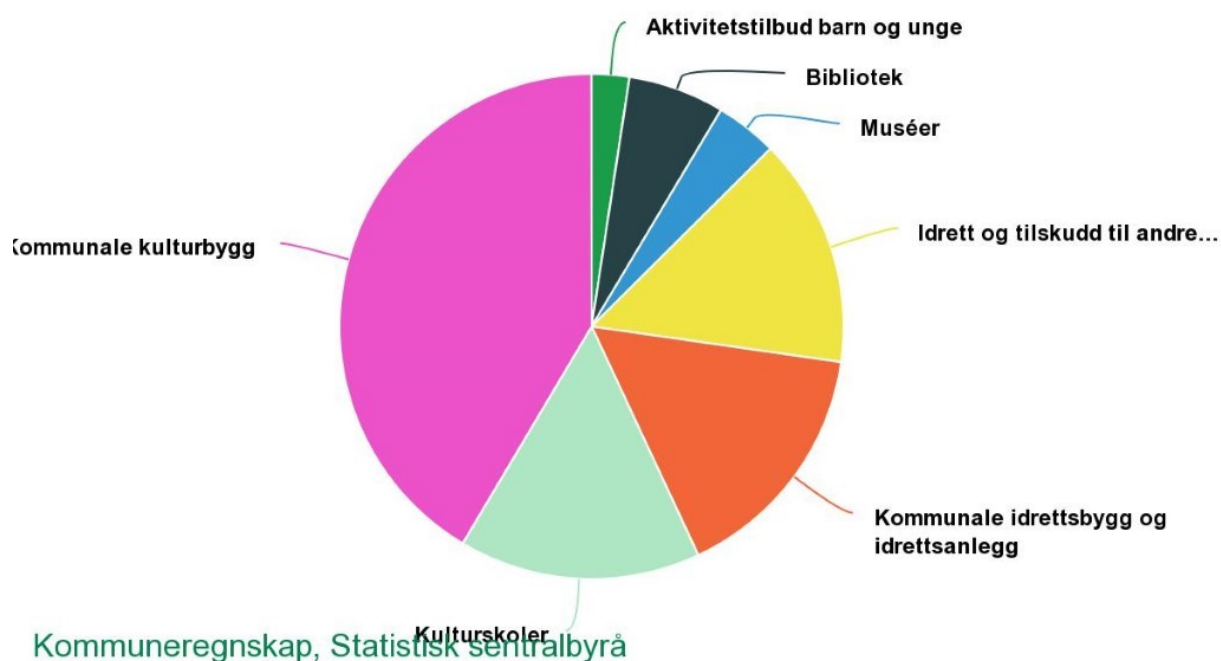
Denne saken inneholder innledningsvis en kort oversikt over prioriteringer og utgifter innen kultur- og idrettsfeltet i vår nye kommune. Deretter beskrives støtteordninger og avtaler mellom kommunen og lag og foreninger og det gis oversikt over anlegg i kommunen, både kommunale og lagseide, og leiesatser i kommunale bygg og anlegg. Avslutningsvis gis noen utfyllende kommentarer om eierskap.

Prioriteringer og utgifter

Namsos kommune har høyere utgifter til kultur og idrett enn sin sammenlignbare kommunegruppe. Sammenlignet med Steinkjer, Levanger og Verdal ligger Namsos ganske likt med Steinkjer, men vesentlig over Levanger og Verdal. Dette skyldes at Namsos har betydelig høyere utgifter til kulturbygg. Det er stor variasjon mellom de ulike kommunene hvor mye de bruker på idrettsbygg/-anlegg, ikke minst med tanke på fordeling mellom utgifter til kommunale kontra lagseide bygg/anlegg.

Hva bruker kommunen kulturmidlene til? Utvalg. 2019

Kroner per innbygger

Kultur og idrett

	Namsos 2018	Namsos 2019	Steinkjer	Levanger	Verdal	Landet uten Oslo	Kostragruppe 11
Prioritet							
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kultur og idrett	2 925	3 197	2 948	2 147	2 334	2 544	2 660
Netto driftsutgifter per innbygger (386) kommunale kulturbygg	896	1 008	379	154	305	285	370
Netto driftsutgifter per innbygger (380) idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	348	383	1 516	258	311	265	379
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger	511	557	82	730	337	590	508

Støtteordninger og avtaler

Administrasjonen har arbeidet med å kartlegge alle avtaler mellom kommune og lag og foreninger, både de som er økonomisk forpliktende og annen type avtaler. Det er søkt og funnet mange avtaler i kommunens arkivsystem, både digitale og

papirarkiv. Noe er innmeldt av lag og foreninger i en spørreundersøkelse som ble gjennomført våren 2020, og noe er kartlagt gjennom dialog med kommunalt ansatte eller representanter fra frivilligheten. Mange avtaler er skriftlige, noen er muntlige og atter noen "bare er sånn".

Dette gjør det krevende både å få full oversikt og å finne muligheter for likeverdighetsprinsippet. Alle kartlagte avtaler som er funnet, både skriftlige og muntlige, er satt opp i et eget skjema som ligger vedlagt saken.

Alle lag og foreninger med anlegg/bygg på kommunal grunn har langtidsavtale om bruksrett av arealet.

Avtalene er svært varierende, her er noen eksempler:

- Noen idrettslag med anlegg nært en skole får driftstilskudd, andre ikke
- Noen idrettslag med lysløype får dekt strøm av kommunen, andre ikke
- Noen idrettslag får klipt gressmatta av kommunen, andre ikke
- Noen idrettslag får støtte til løypekjøring, andre ikke
- Noen betaler leie for bruk av hall, uansett alder på deltakerne, andre har gratis leie
- Noen betaler full pris for kommunale tjenester, andre har rabattordninger

Driftstilskudd til lag og foreninger

Bymarkas venner	Tilskudd for å kjøre opp skiløyper i Bymarka samt samarbeid om å utvikle Bymarka	40.000
Gullvikmoen IL	Fotballbane ved Vestbyen skole	10.000
Jøa pensjonistforening	Dekker buss kulturarrangement	5.000
Namdalseid IL	Bjørgan idrettspark ved Namdalseid skole	45.000
Namdalseid IL	Løypetilskudd	10.000
Namdalseid musikklag og Namdalseid songlag	Dirigenttilskudd	Pott 30.000 fordeles forholdsvis etter påløpte utgifter
Namsos freeski	Drift av kommunalt anlegg Bråten	30.000
Namsos frivilligsentral/ Namsos røde kors	Driftsmidler frivilligsentral	662.560
Namsos frivilligsentral/ Namsos røde kors	Støtte til husleie og drift av utstyrssentral (BUA Namsos)	202.440
Namsos Flying Team	Drift av kommunalt anlegg Granåsen	30.000
Namsos pensjonistforening	Dekker buss til møter/arr.	20.000
Sentrum vel Namdalseid	Plenklipping/tilsyn	1.000

Sjøåsen vel	Drift og vedlikehold Sjøåsen friområde	20.000
Spillum IL	Arr. Trimkafè for seniorer	40.000
Statland IL	Løypetilskudd	5.000
Kompensasjon strøm lysløyper	Lysløyper eid av lag og foreninger i gamle Namsos	100.000

Kulturmidler – kriterier og tilskudd fra de tre tidligere kommunene

De tre tidligere kommunene har hatt ulike retningslinjer og krav for tildeling av kulturmidler til lag og foreninger.

“Gamle” Namsos kommune hadde kriterier som skilte mellom idrett og anlegg, og andre kulturformål. Fosnes kommune fordelte midlene etter mer generelle kriterier. Begge de to kommunene har behandlet tildelingen politisk.

Namdalseid kommune hadde aktivitetsmidler og de ble behandlet administrativt.

Namsos kommune

Namsos kommune fordelte i 2019 kr 161 000 i kulturmidler og kr 214 000 til idrettsformål, til sammen 375 000 kroner.

Kriterier:

Idrett og anlegg

- Tilskudd fordeles prosentvis i forhold til dokumenterte utgifter til anlegg siste driftsår.
- For lag og foreninger som leier i kommunale og andre anlegg, tildeles midler i forhold til fakturerte leieutgifter.
- For lag og foreninger med egne anlegg i Namsos kommune foretas fordelingen etter utgifter til drift og vedlikehold av anleggene.

Andre kulturformål

- Kriterier som skal vektlegges ved behandling av søknader er folkehelse, barn og unge, bolyst, kulturell utvikling, tilgjengelighet og inkludering.
- Tildeling skjer til prosjekter og utvikling, ikke til ordinær drift.

Fosnes kommune

Fosnes kommune fordelte kr 69.000 i kulturmidler 2019.

Kriterier:

- Ca. 50 % fordeles organisasjoner som innen en eller flere kulturaktiviteter aktiviserer barn/ungdom. Ved fordeling mellom disse legges det vekt på antall barn som aktiviseres, mengden aktivisering og kostnadene tilknyttet dette.

- Ca. 10 % fordeles i grunnstøtte til organisasjoner med et minimum av aktivitet, som har et ideelt formål og som ved søknaden dokumenterer å ha ordnede regnskap m.v.
- Ca. 10 % fordeles til organisasjoner som ikke faller inn under pkt. A, eller som ut fra en helhetsvurdering kommer ugunstig ut ved fordelingen.

Namdalseid:

Namdalseid kommune fordelte kr 25.000 i aktivitetsmidler til barn og unge, kr. 30.000 til kjøp av dirigenttjenester, kr. 60.000 i driftstilskudd til idrett, samt kr. 10.000 til aktiviteter på bygdadagene Gla'dan og Molomarkedet.

Kriterier:

- Kulturaktiviteter og arrangementer for barn og unge. Det gis ikke tilskudd til ordinær drift
- Tiltak som stimulerer til økt fysisk aktivitet for folk flest
- Tilskudd til kjøp av ekstern, profesjonell bistand til kor og korps

Kulturmidler: driftsstøtte eller prosjektmidler?

I de tre tidligere kommunene er tildeling av midler til lag og foreninger gjort ut fra ulike kriterier og vurderinger. I både Fosnes og Namsos har det vært mulig for lag og foreninger å søke om generelle kulturmidler, og for Namsos sin del har deler av potten vært beregnet på idrettsformål. I Namdalseid har det vært mulig å søke på aktivitetsmidler og ikke generelle kulturmidler, da med vekt på aktiviteter for barn og unge samt tiltak som stimulerer for fysisk aktivitet. Ved å slå sammen midlene i de tre kommunene er total sum til kulturmidler i den nye kommunen kr 569.000.

Kriterier for tildeling av kulturmidler i dagens Namsos fra og med 2021 vil komme opp som politisk sak til høsten.

Andre støtteordninger

I Namdalseid gis det dirigenttilskudd til kor og korps. I Fosnes får skolekorpset 25 % rabatt på kjøp av dirigenttjenester i kulturskolen, mens voksenkor/-korps får 15 % rabatt. I Namsos gir kulturskolen tilbud om korpspakke til barn og unge som ønsker opplæring på korpsinstrument og er korpsmedlemmer. Denne gir 50 % rabatt på elevplass.

Som beskrevet tidligere i saksframlegget finnes det en rekke ulike tilskudd og samarbeidsordninger mellom kommunen og frivillige lag og foreninger. Disse er også sammenvevd med andre ordninger, som for eksempel den kulturelle spaserstokken/andre senioraktiviteter. Eksempler på dette er Namsos pensjonistlag, hvor Namsos kommune gjennom flere år har betalt busstransport til deres månedlige møte. Totalkostnad er ca. kr. 20 000, og dette har bidratt til svært god deltakelse på møtene. Spillum IL har mottatt tilskudd på kr 40 000,- pr år for å tilby senioraktiviteter som onsdagskafe i skistua, måneskinnsturer og skotthyll-konkurranser (ca. 35 aktiviteter i året).

Det har vært ulike rutiner for gjennomføring av 17. Mai-arrangement i grendene. Den kommunale støtten varierer og i tidligere Namdalseid får korpene betalt for å spille på nasjonaldagen, noe som ikke er praksis i Fosnes og Namsos.

Årets 17. Mai var første prøve i ny kommune, dog med en spesiell gjennomføring pga koronapandemien. Evalueringen vil bli omtalt i egen sak om 17. mai til høsten.

Idrettsanlegg/-bygg

Det finnes en rekke idrettsanlegg og kulturlokaler i den nye kommunen – enkelte er eid av kommunen, andre av frivillige lag og foreninger. Oversikt over de enkelte anlegg er det mulig å finne i Kulturdepartementets anleggsregister. Der står alle anlegg som har fått tildelt spillemidler oppført. Registeret må oppdateres regelmessig av den enkelte kommune, dvs at anlegg som ikke er i bruk lenger må slettes og de anlegg som er rehabilitert eller påbygd må oppføres med hvilket år dette ble gjort.

Anleggsregisteret for Namsos inneholder ikke alle oppdateringer. Anlegg tilhørende Lund er pr dato ikke overflyttet da det er fylkeskommunen som må gjøre dette. Kommunen har imidlertid oversikt over disse seks anleggene selv. Det må også legges til at det kan finnes anlegg som det ikke er søkt spillemidler på og som dermed ikke er med i oversikten (se vedlegg).

Administrasjonen mener anleggssituasjonen i Namsos er forholdsvis bra, men det er enkelte anleggstyper som er savnet. Herunder kommer anlegg for egenorganisert aktivitet som for eksempel skateanlegg og klatreanlegg, mens for organisert aktivitet er det stort ønske om en Basishall og en Bowlinghall. Fordelingen av anlegg geografisk i kommunen ser også rimelig grei ut hvis man ser på variasjon i anlegg og antall innbyggere som soner til hvert anlegg. Administrasjonen vil legge opp til en befaring til anleggene for utvalg for plan og utvalg for folk tidlig høst d.å. i tråd med ønsker meldt inn fra utvalgene.

Alle de tre tidligere kommunene har idrettshaller, kulturarenaer og svømmehaller som er kommunale. Kommunen eier også en del mindre anlegg/baner som ligger i tilknytning til skoler. "Gamle Namsos" har i tillegg flere større kommunale utendørsanlegg, som Kleppen idrettspark, Bymarka, Granåsen skisenter og Bråten.

Svømmeanlegg

Den nye kommunen har fire svømmeanlegg som er i drift. Oasen er et viktig anlegg for nye Namsos og omkringliggende kommuner. Det er et opplæringsanlegg for skolesvømming. Kapasiteten kan økes slik at anlegget kan legges til rette for at flere skoler benytter anlegget. Netto driftskostnader for Oasen i 2020 er kr 8,3 mill. Namsos svømmeklubb og Namsos vannpoloklubb er faste leietakere i Oasen.

I tidligere Namdalseid kommune er det 2 svømmeanlegg, den gamle skolen på Bjørgan og Statland.

Det er avtale med Namdalseid Røde Kors om drift av anlegget på Bjørgan og Statland Vekst på Statland. I tillegg til svømmeopplæring på skolene benyttes anleggene til ulike svømmeaktiviteter på kveldstid. Driftskostnadene siste år utgjør henholdsvis kr 420.000,- og kr 580.000,- pr. anlegg. Hvis svømmeanlegget på Namdalseid skal brukes videre krever det betydelig oppgradering (anslag uten at dette er tilstrekkelig utredet er ca kr 3-5,0 mill.).

På Jøa er det et nybygd svømmebasseng i Fyret. Det er et energieffektivt og moderne anlegg med hev-/senkbar bunn. Det er avtale med Saniteten på Jøa om offentlig bading. Driften av svømmebassenget er tett sammenvevd med den øvrige driften i Fyret, og det er derfor vanskelig å konkretisere eksakt driftsramme til svømmebassenget.

Kommunale anlegg

Kleppen Idrettspark (uteområde)

Kleppen Idrettspark er i sin helhet eid av Namsos kommune. Anlegget driftes med vel 3 årsverk og er et anlegg som er tilgjengelig fra morgen til kveld hele året. Kommunen har avtale med Olav Duun videregående skole (ODVGS) som bruker anlegget på dagtid. Høknes barneskole bruker anlegget samt lag/foreninger bruker området på ettermiddag/kveld. Det er ikke skille mellom driften i hallene og uteområdene. Det er de siste årene investert betydelig i friidrettsanlegget, fotballbaner m.m.

Namsos kommune har inntekter fra utleie til bla. ODVGS og lag/foreninger. Fylkeskommunen betaler ca. 3.5 mill. pr. år i leie av skolelokaler og bruk av anlegget. I tillegg betaler lag/foreninger ca. 1.2 mill. pr. år for leie. Netto driftskostnader for Namsos kommuner er ca. 2.7 mill. pr. år. Internhusleie og energikostnader er betydelige for anlegget.

Bymarka

Driften i bymarka på vinters tid ivaretas av Bymarkas venner. Det er en avtale mellom Namsos kommunes og bymarkas venner som regulerer dette samarbeidet. De har ansvar for preparering av løypenettet (primært lysløypa). Det er kommunen som eier tråkkemaskina og dekker alle driftskostnadene. I tillegg får Bymarkas venner et tilskudd på kr 40.000,- pr. år som er kompensasjon til løypekjørerne. Driftskostnader pr. år i bymarka er budsjettert med ca. kr 120.000,-.

Namsos kommune har i flere år gitt tilskudd til de øvrige idrettslagene ("gamle Namsos") som har lysløyper. Samlet gis et tilskudd på ca. kr 100.000,- til dekning av strømutfgifter.

Granåsen skisenter

Samlede driftskostnader i Granåsen skisenter er ca. kr 650.000,- pr. år. Det inkluderer en driftsressurs i 50% stilling samt kalk. avskrivninger på kr 135.000,-. Driftsressursen er oppfølging iht tidligere politiske vedtak. Det er kommunen som eier tråkkemaskina og dekker alle driftskostnadene (ikke den samme som brukes til

løypekjøring). Tråkkemaskina brukes også i Bråten. Namsos Flying Team har ansvar for preparering av alle hoppbakker samt annet vedlikehold. De mottar en årlig støtte på kr. 30 000,-

Det er over tid investert i oppgradering av hoppanlegget, det er bygget nytt klubbhus, tråkkemaskingarasje, lysanlegg, turstier og løypenett er utbedret. Det er foretatt en rehabilitering på alle hoppbakkene og det bygges en ny barneheis, men det gjenstår noe arbeid. Budsjettet er på kr. 3 803 000,-. Finansieres med spillemidler, dugnad, momskompensasjon og egenandel (kr. 1 137 000,-).

Bråten

Bråten er et alpinanlegg med blant annet to heiser. Det har vært liten drift vinteren 2019/2020 pga dårlige snøforhold. Kommunen besluttet også å stenge storheisen av sikkerhetsårsaker. Det er tidligere bevilget investeringsmidler til renovering av storheisen, men det har vist seg å være vanskelig å bygge på eksisterende deler. Det må derfor utredes ny storheis, noe som medfører at kun lissheisen er godkjent for drift kommende vintre. Bråten Freeski Namsos IL har ansvar for preparering av alle bakker samt annet vedlikehold. De mottar en årlig støtte på kr. 30 000,-

Det er bygd et klubbhus i Bråten – i tillegg er det som nevnt planlagt en rehabilitering på skitrek og lysanlegg. Det er også satt av midler til en Frisbeebane og en akebakke. Totalsummen/budsjett er på kr. 5 338 000,-. Finansieres med spillemidler, dugnad, momskompensasjon og egenandel (kr. 1 057 000,-).

Driftsressurs i Bråten, kalk. avskrivninger er budsjettert med ca. kr 650.000,- pr. år.

Leiesatser/-rutiner

Fosnes kommune gir fritak for husleie i Fyret ved organiserte tilbud til barn og unge i kommunen. Fritaket gjelder kun trening/øvelser som i hovedsak er et tilbud for barn/unge til og med 18 år. Fritak gis også til voksenopplæringstiltak, jf. § 7 i lov om voksenopplæring¹, det forutsettes at det sendes skriftlig søknad til Fosnes kommune, hvert år.

I Namdalseid kommune øver kor og korps gratis i samfunnshuset, og de stiller på dugnad ved behov. Kor og korps betaler årlig leie for lager i samfunnshuset. Gymsalene ved de to skolene lånes ut gratis til trening og til andre aktiviteter i regi av lag og foreninger samt til ikke-inntektsbringende arrangementer. Leies ut mot betaling hvis kommersielle aktører.

I kjelleren på Namdalseid samfunnshus ligger ungdoms- og eldresenteret, som huser Nåva ungdomsklubb samt brukes som møtelokale/aktivitetslokale for noen lag og foreninger. Tidligere betalte lagene medlemskontingent for å kunne bruke lokalet gratis, dette har ikke blitt fulgt opp de siste årene. Ungdoms- og eldresenteret hadde eget styre med egen konto. Lokalet leies også ut til private formål, f.eks barnebursdager.

I Namsos håndteres utleie av skolelokaler av hver enkelt skole v/ rektor. Organisert aktivitet for barn og unge til og med 15 år gis fri leie i kommunale lokaler og anlegg, og det er derfor opprettet internrefusjon for dette. Fritak gis også til voksenopplæringstiltak, jf. § 7 i lov om voksenopplæring etter søknad. Er det overnatting i forbindelse med utleie skal leie betales av alle leietakere.

Lag og foreninger som har faste øvinger/samlinger i kulturhuset i Namsos betaler leie for dette ved dugnadsinnsats. Lagene forplikter seg til å stille på inntil to dugnader hvert år, med det antallet medlemmer laget har. Lagene betaler ordinære satser for konserter og arrangement.

I Fosnes finnes det ingen dugnadsavtale, men lag og foreninger er sterk involvert i gjennomføringen av diverse arrangementer i Fyret.

I sektorvis arbeidsgruppe for enheten Kultur og inkludering ble det besluttet å sette ned "ad hoc grupper" ved behov for å utrede saker i forbindelse med sammenslåingen av Fosnes, Namdalseid og Namsos til Nye Namsos. Med bakgrunn i blant annet ulike avtaler og vilkår i de tre kommunene ble det besluttet å sette ned en arbeidsgruppe bestående av leder/ansatte fra enheten kultur og inkludering og representanter fra frivilligheten i de tre tidligere kommunene. Gruppen leverte sin rapport i oktober 2019, og konkluderte blant annet med følgende:

Kulturlivet er opptatt av forutsigbarhet i forhold til økonomi ved bruk av kommunale arenaer. Lokale arenaer bør økonomisk sett være tilpasset potensialet i publikumstilstrømning, og kan dermed ikke vær likt over hele Nye Namsos. Kulturlivet ønsker at aktivitet for barn og ungdom prioriteres.

Administrasjonen har fått flere henvendelser knyttet til at halleie i Namsoshallen er for høy, og at det påvirker tilbudet frivillige lag og foreninger, spesielt hallidretter, har mulighet til å gi. Idrettshallene har betydelig spillemiddelfinansiering. For å kunne få full momskompensasjon på investeringen, kan kommunen kreve kun symbolsk leie (tilsvarende renholdsutgiftene). For anleggene på Jøa og på Namdalseid er det derfor ikke adgang til å ha annet enn symbolsk husleie i 10 år fra byggeår. Samme prinsipp for momskompensasjon/-fradrag gjelder for leiesatsene.

I Namsoshallen er døgnet delt opp i ulike perioder, alt etter om hallen er leid ut til videregående skole, brukes til eget bruk (grunnskoleundervisning) eller leies ut til lag og foreninger. De ulike periodene gir ulik momskompensasjon/-fradrag. Fri halleie vil gi betydelig inntektsbortfall og noe økt momskompensasjon. Samlet differanse for kommunen vil ligge på litt under 1,1 mill. pr. år. Dette beløpet hensyntar ikke en eventuell symbolsk leie. Oasen har ca. kr. 80 000,- i leieinntekter fra svømmeklubben og vannpoloklubben.

Administrasjonen har ikke undersøkt om en variasjon av dugnad for leie kan være aktuelt for frivillige lag og foreninger som benytter Namsoshallen. Dette kan være

reduisert kommunal bemanning i enkelte perioder ettermiddag/kveld/helg eller andre bidrag. Det bør i så fall undersøkes nærmere hvilke erfaringer andre kommuner har med dette. Det er et betydelig ansvar å pålegge frivillige, og samtidig også et sikkerhetsaspekt for alle brukere.

Det er ulik praksis for tildeling av tid for trening m.m. i de tre tidligere kommunene. I Namsos har idrettsrådet fordelt treningstider i Namsoshallen, mens ledelsen på den enkelte skole har administrert utleie av gymsaler. På Jøa er det tidligere servicetorget (nå innbyggertorget) som organiserer dette. På Namdalseid er det Innbyggertorget (tidligere servicekontoret) som administrerer utleie av Namdalseid samfunnshus, men skolene selv administrerer utlån av gymsal. Det er imidlertid usikkerhet knyttet til hvordan utlån av idrettshallen på Namdalseid skal organiseres. Det er har kommet forslag om å opprette et eget hallstyre. Et hallstyre med representanter fra kommune og idrettslag vil kunne styrke eierskapet og ansvar for å ta vare på hallen og dens fasiliteter. Et hallstyre vil også være en mulig løsning andre steder i kommunen, men dette vil kreve en avklaring av idrettsrådets rolle.

Frivillige lag og foreninger gir tilbakemelding om at en utlånsordning av gymsaler administrert av den enkelte skole oppleves lite helhetlig - både med tanke på at det kan være aktuelt å trene på ulike skoler og fordi organisering av utlån praktiseres svært ulikt. Tildelingsprosessene kan oppleves litt tilfeldige og lite transparente. Det vil kunne være hensiktsmessig å samkjøre søknadsprosessene gjennom en felles søknadsportal.

Anlegg - eierskap

I de aller fleste kommuner eies noen av idrettsanleggene/kulturarenaene av kommunen, mens andre eies av lag og foreninger. Det er imidlertid variasjon mellom de ulike kommuner med tanke på hvor stor andel som er lagseid og hvor stor andel som eies kommunalt. Dette framkommer også i tabellen innledningsvis i denne saken. Mens Namsos og Levanger har høyest utgifter pr. innbygger til de kommunale anleggene, er forholdet mellom tilskudd til andres anlegg og kommunale anlegg ganske likt i Verdal. I Steinkjer er imidlertid en betydelig større andel utgifter til andres idrettsanlegg, og administrasjonen er også kjent med at Trondheim kommune understøtter en videre anleggsutvikling i lagseid regi.

Tradisjonelt har de store idrettsanleggene vært i kommunalt eierskap. Dette dreier seg om svømmehaller og idrettshaller. Som ny kommunen må Namsos drøfte hvilke anlegg som bør være i kommunalt eie og hvilke som med fordel kunne vært lagseide. Hvilke idrett- og aktivitetsanlegg kommunen vil prioritere å ha må komme frem og vedtas i en plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv høsten 2020. Her bør det også komme fram hvilke behov vi ser for oss framover.

Av de 14 idrettslagene som har egne anlegg og som i 2020 søkte om kulturmidler innen Idrett og anlegg i Namsos, kommer det frem at disse har årlige drift- og

vedlikeholdsutgifter på kr. 1 792 330,-. I tillegg er det ca. 13 lag til som ikke har søkt om kulturmidler, samt idrettslag/klubber på Jøa, Salsnes, Lund, Namdalseid og Statland. Totalsummen er derfor en god del høyere. De største lagene har til dels store og kostnadskrevenne anlegg som krever mye dugnadsarbeid, men den største dugnadsbiten er det arbeidet som gjøres med selve aktivitetene som utføres i de forskjellige anleggene. Mange av de lagseide anleggene holder en svært god standard, og mange frivillige legger ned en imponerende innsats i dette arbeidet.

Alle som søker spillemidler for å bygge anlegg må ha avtale om bruk av grunnen anlegget skal bygges på. For næmiljøanlegg kreves det minimum 20 år, mens for ordinære (store) anlegg så kreves det minimum 30 år. Dette betyr også at de plikter å drifte og vedlikeholde anlegget i like mange år. Dersom eierskapet skal endres innenfor denne perioden må dette godkjennes av Kulturdepartementet.

I Trøndelag er etterslepet på spillemidler til ordinære idrettsanlegg 3-5 år, og utviklingen går mot at stadig flere må vente i 5 år. Fylkeskommunen jobber for at ingen skal vente lenger enn 5 år, og det samme tilstrebes ved kommunal prioritering av spillemidler. Namsos kommune vedtok i budsjett 2020 å innføre ei ordning der det er mulig å søke om forskudd på 85 % av spillemidlene. Kriterier vil legges fram i Plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Dette vil være et incentiv til å videreutvikle de idrettslagseide anleggene i kommunen. Forskudd på spillemidler er et lån som mellomfinansiering i påvente av spillemidler, og rentebetingelsene som lagene får ved denne ordningen vil være god.

Det er ulik praksis som gjelder betaling av driftstilskudd til lag og foreninger for bruk av anlegg i nærheten skoler. Spesielt fotballklubbene i «gamle Namsos» har understreket at de gjennom år har opplevd en lite likeverdig behandling. Dette skyldes på en side at enkelte av dem ikke har mottatt tilskudd fra kommunen for at skoler m.fl. har benyttet anleggene, samtidig som det i 2008 ble inngått en avtale med NIL Fotball som mange opplever har bidratt til sterk forskjellsbehandling.

Avtalen med NIL Fotball har medført at kommunen over 10,5 år har betalt kr 4.053.000 eks. moms i leie av kunstgressbane (som blant annet er brukt på dagtid av Høknes barneskole og Olav Duun videregående skole). Kommunen har i tillegg driftet og vedlikeholdt banen. Kommunen har på sin side kunne beholde leieinntekter fra andre lag enn NIL Fotball som har benyttet banen på ettermiddagstid.

Dette har vært en svært krevende sak for kommunen, og det er fortsatt ikke oppnådd enighet om sum for det avtalefestede utkjøpet kommunen er forpliktet til. Kommunen har til nå utbetalt over 4 millioner pluss renter for banen. Spillemidlene er fortsatt ikke avklart, kommunen har motsatt seg å utbetale disse (kr 2,5 mill). Før spillemidlene er avklart har kommunen utbetalt over 8 mill. til NIL Fotball - i tillegg til at kommunen har driftet anlegget. Flere lag og foreninger har reagert på at avtalene som ble inngått ikke ble offentliggjort.

Fra et kommunalt perspektiv er det viktig å være klar over at kommunale vedtak slår svært ulikt ut for frivillige lag og foreninger som eier egne anlegg/lokaler og lag og foreninger som baserer sin aktivitet på leie. Eksempler på dette er at redusert halleie vil bety mye for innendørsidretter, men dersom dette finansieres innenfor den totale ramma til idrett vil dette bety reduksjon i støtte til utendørsidrettene. Dersom kommunen beslutter å tilby gratis leie på kommunale utendørsanlegg, vil dette slå hardt ut ovenfor de lag og foreningene som har investert i egne anlegg og baserer noe av investeringen på å leie ut til andre (som da heller bruker kommunale anlegg gratis). Lag og foreninger som eier egne anlegg og lokaler vil få negative konsekvenser av økte kommunale avgifter, og dette vil dermed kunne påvirke økonomien i laget mer enn tiltak rettet direkte mot kultur- og idrettsfeltet som for eksempel økte kulturmidler. Felles for alle innspillene fra frivillige lag og foreninger er at de ønsker jevnlig dialog og åpenhet i de kommunale prosessene.

Veien videre

Administrasjonen har i denne saken lagt fram kartlegginger av eksisterende samarbeid, eierskap, ordninger og avtaler innen idrett- og kulturfeltet for å kunne ha et best mulig grunnlag for å drøfte videre retningsvalg, blant annet i arbeidet med ulike planer på området. Kartleggingen er også viktig for å kunne ha åpenhet om prosesser og avtaler, noe som vil være avgjørende for å kunne understøtte og stimulere den enorme innsatsen lag og foreninger bidrar med i lokalsamfunnet.